

สรุปผลการวิจัย อภิปรายและข้อเสนอแนะ

การสรุปผลการวิจัย อภิปรายและข้อเสนอแนะ มีรายละเอียดและสาระสำคัญดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทการทำงานบำรุงส่งเสริมวัฒนธรรมของชาติของวิทยาลัยครูในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อศึกษาถึงวิธีการดำเนินงาน การส่งเสริมทำนุบำรุงวัฒนธรรมของท้องถิ่นในเขตที่วิทยาลัยแต่ละแห่งรับผิดชอบ
3. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในด้านการดำเนินงานการทำงานบำรุงส่งเสริมรักษาวัฒนธรรมของท้องถิ่นของวิทยาลัยครูในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
4. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการทำงานบำรุงวัฒนธรรมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและอาจารย์ของวิทยาลัยครูในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้ง 8 แห่ง ที่ปฏิบัติราชการระหว่างภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2525 ส่วนกลุ่มตัวอย่างนั้น ได้แก่ ก. ผู้บริหาร ตั้งแต่ระดับหัวหน้าคณะขึ้นไป ซึ่งประกอบด้วย อธิการ รองอธิการฝ่ายบริหาร รองอธิการฝ่ายวิชาการ รองอธิการฝ่ายกิจการนักศึกษา หัวหน้าคณะวิชาวิทยาศาสตร์ หัวหน้าคณะวิชามนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ และหัวหน้าคณะวิชาครุศาสตร์ โดยจำนวนกลุ่มตัวอย่างนั้นได้มาจากจำนวนประชากรทั้งหมด มีจำนวนทั้งสิ้น 56 คน

ข. อาจารย์ผู้สอน ที่ทำการสอนรายวิชาที่สัมพันธ์กับวัฒนธรรมทั้ง 5 สาขา คือ สาขาศิลปะ สาขามนุษยศาสตร์ สาขาช่างฝีมือ สาขากีฬาและนันทนาการ และสาขาคหกรรมศิลป์ ในการเลือกผู้ตัวอย่างอาจารย์ผู้สอนนี้ ผู้วิจัยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยมีคณาจารย์ที่สอนให้ตรงตามสาขาของวัฒนธรรม สาขาละ 3 คน รวมจำนวน 120 คน

ค. คณะกรรมการประจำศูนย์วัฒนธรรมของวิทยาลัยครู ซึ่งได้แก่ ประธาน ศูนย์วัฒนธรรม รองประธานศูนย์วัฒนธรรม เลขาธิการศูนย์วัฒนธรรม หัวหน้าฝ่ายวิจัย และพัฒนา หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมและเผยแพร่ หัวหน้าฝ่ายฝึกอบรม หัวหน้าฝ่ายหอวัฒนธรรม และหัวหน้าฝ่ายวัฒนธรรมสัมพันธ์ โดยจำนวนกลุ่มตัวอย่างนั้นใช้จากจำนวนประชากรทั้งหมด มีจำนวนทั้งสิ้น 64 คน

รวมกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ทั้งสิ้น จำนวน 240 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้น โดยศึกษาจากหนังสือ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ปรึกษากับผู้ทรงคุณวุฒิ ทางด้านวัฒนธรรมเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นผู้แนะนำ แกไขข้อบกพร่องร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านวัฒนธรรม เมื่อสร้างแบบสอบถามเสร็จแล้ว ให้นำไปทดลองใช้กับอาจารย์ในวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน เพื่อวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของ Cronbach ปรากฏว่าค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม = 0.867

ลักษณะของแบบสอบถาม เป็นแบบเลือกตอบ แบบปลายเปิด และแบบมาตราส่วนประเมินค่า ส่วนลักษณะของแบบสัมภาษณ์นั้นเป็นแบบเลือกตอบและแบบปลายเปิด

3. การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปให้อาจารย์ที่เป็นตัวแทน ในการแจกและเก็บรวบรวมข้อมูล ของวิทยาลัยครูในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้ง 8 แห่ง ส่วนแบบสัมภาษณ์นั้นผู้วิจัยได้เดินทางไปสัมภาษณ์รองอธิการฝ่ายวางแผนและพัฒนา รองอธิการฝ่ายกิจการนักศึกษาและเลขาธิการศูนย์วัฒนธรรมของวิทยาลัยครู 4 แห่ง ด้วยตนเอง คือ วิทยาลัยครูมหาสารคาม วิทยาลัยครูอุบลราชธานี วิทยาลัยครูสุรินทร์

และวิทยาลัยครูนครราชสีมา ซึ่งวิทยาลัยครูทั้ง 4 แห่งดังกล่าว ถือว่าสามารถเป็นกลุ่มตัวอย่างของวิทยาลัยครูในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนและตอนล่างได้

จากแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด 240 ฉบับ ได้รับคืนทั้งสิ้น 196 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 81.67

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามใช้วิธีการทางสถิติดังนี้

ก. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยวิธีการหาค่าร้อยละ (Percent) และเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง

ข. ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นในค่านิยมงาน และวิธีดำเนินการของกิจกรรมของค่านิยม วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) แล้วจัดอันดับและเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง

ค. ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นในการจัดกิจกรรมค่านิยม และปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานทางค่านิยม วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง

ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์โดยการเขียนเป็นความเรียง

สรุปผลการวิจัย

1. บทบาทการทำนุบำรุงวัฒนธรรมของวิทยาลัยครูในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สามารถสรุปได้ดังนี้

เกี่ยวกับการปฏิบัติหรือดำเนินการทางค่านิยมทำนุบำรุงวัฒนธรรมของชาติ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่า วิทยาลัยครูในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้ง 8 แห่ง จัดกิจกรรมที่สามารถดำเนินบทบาทได้ในลักษณะการสอนการจักประเภทหรือจัดแข่งขัน การประสานงานติดต่อ การทัศนศึกษางาน การประชาสัมพันธ์ และด้านเทคนิคและวิธีการอื่น ๆ ในระดับค่อนข้างน้อยทั้งสิ้น

เกี่ยวกับกิจกรรมที่จัดแล้วได้รับความสนใจและความสำเร็จมากที่สุด ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่า กิจกรรมทางค่านิยมที่วิทยาลัยครูในเขต

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้จัดให้แก่นักศึกษา เยาวชน และประชาชนในรอบปีการศึกษา 2525 แล้วได้รับความสนใจและความสำเร็จมากที่สุดเป็นอันดับแรก คือ การจัดงาน ประเพณีต่าง ๆ ของท้องถิ่น เช่น ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีแห่เทียนพรรษา และ ประเพณีลอยกระทง

สำหรับแบบสัมภาษณ์ที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมทางค่านิยมธรรมนั้น ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เห็นว่า กิจกรรมค่านิยมธรรมที่วิทยาลัยครูในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้จัดให้มีขึ้นมากครั้งที่สุดในรอบปีการศึกษา 2525 ได้แก่ การจัดให้มีโครงการศึกษาและฟื้นฟู กิจกรรมทางค่านิยมธรรม ประเพณี ซึ่งกิจกรรมที่จัดคือ การพอรำพื้นเมือง หมอลำหมู่ การสงฆ์พระและปู่สงฆ์อายุ การประกวดกระทงและนางนพมาศ การสัมนาเพลงพื้นบ้าน และการแสดงพื้นเมืองให้ชาวต่างประเทศชม ส่วนกิจกรรมค่านิยมธรรมที่จัดให้มีขึ้นน้อยครั้งมากหรือบางแห่งแทบไม่ได้จัดกระทำเลย ได้แก่ การเชิญวิทยากรบรรยาย หรืออภิปรายความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม

2. วิธีการดำเนินงานการส่งเสริมทำนุบำรุงวัฒนธรรม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่า วิธีการดำเนินงานของการจัดกิจกรรม ค่านิยมธรรมที่วิทยาลัยครูในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้จัดกระทำเป็นผลสำเร็จมากที่สุดเป็นอันดับ 1 ได้แก่ การร่วมมือกับสถาบันเอกชน องค์กร และหน่วยงานอื่น ๆ ของรัฐ

ส่วนลักษณะงานของการจัดกิจกรรมทางค่านิยมธรรมนั้น ปรากฏว่า กิจกรรมทางค่านิยมธรรมที่วิทยาลัยครูในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้จัดให้มีขึ้นในรอบปี การศึกษา 2525 และมีความสำคัญ 5 อันดับแรก ได้แก่ จัดนิทรรศการ จัดการแสดง และสาธิต จัดงานประเพณี จัดพิพิธภัณฑ์หรือหอวัฒนธรรม และจัดประชุมและสัมมนา ตามลำดับ

3. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินบทบาททางค่านิยมธรรม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่า ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน ทางค่านิยมธรรมที่วิทยาลัยครูในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้ประสบในระดับ

ค่อนข้างมาก คือ ปัญหาค่าน้ำบุคลากร ส่วนปัญหาค่านอื่น ๆ เช่น ค่าการดำเนินงานและวิธีการทำงาน ค่าการประสานงานกับหน่วยงานอื่นทั้งภายในและภายนอกวิทยาลัย และค่าวิชาการ ส่วนเติมปัญหาในระดับค่อนข้างน้อยทั้งสิ้น

ส่วนผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ที่เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานทางค่าน้ำวัฒนธรรม พอสรุปได้คือ

เกี่ยวกับแนวนโยบายการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมของชาติ ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่า วิทยาลัยครูในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีนโยบายในด้านการบริหาร ด้านวิชาการ และค่าน้ำกิจกรรมนักศึกษา ดังนั้นคือ เร่งรัดให้อาจารย์ทุกคนเป็นแบบอย่างที่ดีงาม ทางค่าน้ำวัฒนธรรม ส่งเสริมให้บุคลากรที่สนใจในงานด้านวัฒนธรรมได้ไปทัศนศึกษา ประชุมหรือสัมมนา และส่งเสริมการจัดกิจกรรมทางค่าน้ำวัฒนธรรมโดยให้นักศึกษาเป็นผู้ดำเนินงาน

ด้านวิธีดำเนินงานตามนโยบายดังกล่าวข้างต้น เนื่องจากศูนย์วัฒนธรรมของวิทยาลัย เป็นหน่วยงานพิเศษ ซึ่งส่วนใหญ่มีอภิศักการเป็นประธานศูนย์ ดังนั้นลักษณะการดำเนินงานที่ไค้จัดกระทำคือ จัดตั้งคณะกรรมการศูนย์วัฒนธรรมขึ้นเพื่อวางแผนและจัดสรรงบประมาณให้แกไค้โครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกัวัฒนธรรม ส่วนแนวทางปฏิบัตินั้นให้ผู้นับถิศชอบโครงการ เป็นผู้ดำเนินการโดยมีเจ้าหน้าที่ศูนย์วัฒนธรรมเป็นผู้ประสานงาน

เกี่ยวกับงบประมาณในการดำเนินงานค่าน้ำวัฒนธรรม มีปัญหาและอุปสรรคดังนี้คือ งบประมาณที่ไค้รับจากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ และจากกรมการฝึกหัดครูไม่เพียงพอ และไค้รับงบประมาณล่าช้ามาก

ด้านการทำงานตามโครงการที่ตั้งไว้ มีปัญหาและอุปสรรคคือ บุคลากรที่รับผิดชอบงานค่าน้ำวัฒนธรรมโดยเฉพาะมีน้อยมาก บุคลากรไม่มีเวลาให้กับงานค่าน้ำวัฒนธรรมอย่างเต็มที่ และสวัสดิการของงานค่าน้ำวัฒนธรรมไม่ดีพอ

ด้านการประสานงานกับหน่วยงานอื่นทั้งภายในและภายนอกวิทยาลัย พอสรุปปัญหาไค้ดังนี้ อาจารย์ในวิทยาลัยที่รับผิดชอบงานค่าน้ำวัฒนธรรมมีเวลาว่างไม่ตรงกัน และความสะดวกในเรื่องการไปติดต่อกับหน่วยงานอื่นไม่ดีพอ

เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคค่าน้ำบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานทางค่าน้ำวัฒนธรรม ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่า การขาดบุคลากรที่มีความชำนาญและความศรัศษา

ในค่านิยมธรรมเนียมโดยเฉพาะ บุคลากรมีงานประจำมาก และบุคลากรส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับงานทางค่านิยมธรรมเนียมน้อย ส่วนแต่เป็นปัญหาทั้งสิ้น

ค่านิยมวิชาการ การมีเอกสารเผยแพร่ความรู้ทางค่านิยมธรรมเนียมน้อย เอกสารหรือหนังสือที่มีอยู่หายาก เพราะเป็นภาษาขอมโบราณ และการขาดผู้ทรงคุณวุฒิทางค่านิยมธรรมเนียม เป็นปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานทางค่านิยมธรรมเนียม

เกี่ยวกับความคิดเห็นของอาจารย์ นักศึกษา และประชาชนที่มีต่อการจัดกิจกรรมค่านิยมธรรมเนียมทั้งภายในและภายนอกวิทยาลัย ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่า นักศึกษาและประชาชนมีความสนใจและพอใจในกิจกรรมที่วิทยาลัยจัดเพิ่มขึ้น และยังมีอาจารย์ส่วนหนึ่งที่เห็นความสำคัญของงานค่านิยมธรรมเนียมไม่มากเท่าที่ควร

4. แนวทางในการทำนุบำรุงวัฒนธรรม

จากการวิเคราะห์ผลกรวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอแนวทางในการทำนุบำรุงวัฒนธรรมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือดังนี้

4.1 ด้านหลักสูตรและการสอน การให้ความรู้ทางวัฒนธรรมแก่นักศึกษานั้น สามารถจัดกระทำได้โดยการสอน การอบรม เพื่อให้ให้นักศึกษาเกิดความรู้สึกหรือเจตคติต่าง ๆ ทั่ววัฒนธรรม และการที่จะให้เกิดการยอมรับและยึดปฏิบัติตามจนเกิดเป็นนิสัยใคั้นจะต้องมีการปลูกฝังเป็นระยะเวลาอันยาวนาน แม้ใช้เวลาเพียงครั้งละ 1 นาทีก็ยังมีผล ตามข้อเสนอแนะของ ม.ล.ปิ่น มาลากุล อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาคาร ซึ่งร่อยกรองเป็นค่ากลอนไว้เพื่อเตือนใจ ครู อาจารย์ ดังนี้

การอบรมมนิสัยให้ศิษย์นั้น

เพียงแต่วันละนาทียังดีถม

ศิษย์จะคิมชอหรือดมจม

อาจเป็นเพราะอบรมหนึ่งนาที

ดังนั้นการที่จะปลูกฝังให้นักศึกษาเกิดความรัก ภาควุมิใจในวัฒนธรรมของตนเอง รู้จักอนุรักษ์สืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมที่ดีให้เป็นเอกลักษณ์ของชาตินั้น วิทยาลัยครูสามารถดำเนินการได้ดังต่อไปนี้

4.1.1 ปรับปรุงหลักสูตร ขบวนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับ วัฒนธรรมของท้องถิ่น เช่น วิชาดนตรี 101 ภาษาไทย 101 ซึ่งเป็นวิชาพื้นฐานบังคับ สำหรับนักศึกษาทุกคน อาจารย์ผู้สอนควรให้นักศึกษาได้เรียนรู้เกี่ยวกับ คณิตท้องถิ่น วรรณกรรมท้องถิ่น ภาษาถิ่น ซึ่งนับว่าเป็นการฟื้นฟู อนุรักษ์และเผยแพร่วัฒนธรรมของ ท้องถิ่น และยังเป็นการปลูกฝังให้นักศึกษาได้สำนึกถึงคุณค่าของวัฒนธรรมของตนเองมาก ยิ่งขึ้นอีกทางหนึ่งด้วย

4.1.2 เปิดหลักสูตรวิชาโทวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ใหญ่เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับ ประวัติความเป็นมาของท้องถิ่น ชนบธรรมเนียมประเพณี ชีวิตความเป็นอยู่ ศิลปวรรณกรรมท้องถิ่น การละเล่นพื้นบ้านพื้นเมือง คณิตพื้นเมือง ฯลฯ โดยเน้นทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ เพื่อให้เรียนสามารถปฏิบัติตามวัฒนธรรมท้องถิ่น ได้เหมาะสมถูกต้อง และรู้จักทำนุบำรุงรักษา ส่งเสริม เผยแพร่ ตลอดจนสร้างสรรค์ จรรโลงรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมของท้องถิ่น

4.2 คำนึงกิจกรรม จากผลการวิจัย พบว่า วิทยาลัยครูในเขตภาค ตะวันออกเฉียงเหนือยังจัดกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ทางด้านวัฒนธรรม อยู่ในระดับ ค่อนข้างน้อย เพื่อให้บทบาทของวิทยาลัยที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมได้ สมองวัตถุประสงค์ของกรมการฝึกหัดครูมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยเห็นว่า วิทยาลัยครูควรจัด กระทำดังนี้

4.2.1 จัดให้มีการบรรยายหรืออภิปรายความรู้ เกี่ยวกับวัฒนธรรม บ่อยขึ้น ทั้งภายในและภายนอกวิทยาลัยโดยจัดเชิญผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านวัฒนธรรมสาขา ต่าง ๆ มาให้ความรู้แก่อาจารย์ นักศึกษา เยาวชน และประชาชน

4.2.2 วิทยาลัยควรจัดบริการชุมชนทางด้านวัฒนธรรมให้มากยิ่งขึ้น ด้วยการจัดตั้งโครงการเผยแพร่วัฒนธรรมเคลื่อนที่ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ วัฒนธรรมไทยให้เป็นที่แพร่หลายในหมู่คนไทยทุกระดับชั้น ส่งเสริมให้คนไทยเกิดความ ภาคภูมิใจ ซาบซึ้งและเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมไทยว่าเป็นสิ่งที่ควรรักษาหวงแหนไว้ เป็นมรดกแก่อนุชนรุ่นหลัง นอกจากนี้วิทยาลัยอาจบริการชุมชนได้ด้วยการเปิดอบรม หลักสูตรระยะสั้นขึ้น เป็นคนว่า การอบรมทอผ้าพื้นเมือง การทำเครื่องปั้นดินเผา

การประกอบอาหาร ฯลฯ ซึ่งนับว่าเป็นการพัฒนาอาชีพที่ชุมชนกระทำกันอยู่ให้ดีขึ้นและมีคุณภาพสูงขึ้น

4.2.3 จัดตั้งโครงการฝึกอบรมบุคลากรขึ้นในวิทยาลัยโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดอบรมนักศึกษาทุกคน ในด้านบุคลิกภาพ การวางตัวที่เหมาะสม อันได้แก่ การใช้ภาษาไทยในการติดต่อสื่อสาร มารยาทในสังคมไทย และพิธีการทางประเพณีไทย เป็นต้น ซึ่งการฝึกอบรมนี้จะบังคับให้นักศึกษาทุกคนต้องผ่านการฝึกอบรมทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ

4.2.4 ควรเปิดบริการหอวัฒนธรรมท้องถิ่น ตามวันและเวลาของทางราชการจัดหาเอกสาร ตำราเกี่ยวกับวัฒนธรรมเก็บไว้ในหอวัฒนธรรมด้วย เพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษา เยาวชน และประชาชน ได้เข้ามาชม ศึกษา ค้นคว้าได้อย่างสะดวก

4.3 คำนึงเป้าหมาย เป้าหมายในการดำเนินงานของศูนย์วัฒนธรรมของวิทยาลัยครูนั้น มุ่งที่จะอนุรักษ์ ส่งเสริม เผยแพร่วัฒนธรรมท้องถิ่นให้แก่ นักศึกษา เยาวชน และประชาชน แต่ในทางปฏิบัติวิทยาลัยครูในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือส่วนใหญ่จัดกิจกรรมทางด้านวัฒนธรรมให้เฉพาะนักศึกษาเท่านั้น ซึ่งเป็นการกระทำที่อยู่ในวงจำกัด เนื่องจากวิทยาลัยครูส่วนใหญ่ตั้งอยู่ท่ามกลางชุมชน และเป็นสถาบันระดับอุดมศึกษาของท้องถิ่น จึงเป็นการควรที่จะกระทำภารกิจ ๗ อันเป็นการตอบสนองความต้องการของชุมชนด้วย ซึ่งสามารถทำได้โดย

4.3.1 กิจกรรมต่าง ๆ ทางด้านวัฒนธรรมที่วิทยาลัยจัดขึ้นนั้นควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมด้วย เช่น การจัดนิทรรศการศิลปดนตรี นิทรรศการฉลอง 200 ปี กรุงรัตนโกสินทร์ นิทรรศการภาษาไทย และการจัดงานประเพณีต่าง ๆ อาทิ ประเพณีลอยกระทง เป็นต้น วิทยาลัยควรใช้สื่อมวลชนช่วยในการประชาสัมพันธ์ เพื่อเชิญชวนให้หน่วยราชการ องค์กร บริษัท ห้างร้านของเอกชน ได้มีส่วนร่วมในงานด้วย

4.3.2 กำหนดเป้าหมายของโครงการหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมให้ชัดเจนแน่นอน เพื่อให้ปฏิบัติจนเกิดความเข้าใจตรงกันอันจะนำมาซึ่งคุณภาพของงาน

และควรมีการประเมินผลทุกครั้ง เพราะจะทำให้ทราบว่าบรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้หรือไม่

4.4 ค่านงบประมาณ จากผลการวิจัยครั้งนี้ปรากฏว่า งบประมาณเป็นปัญหาและอุปสรรคประการหนึ่งในการดำเนินงานทางค่านิยมธรรมของวิทยาลัยครูในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แนวทางในการจัดหางบประมาณสนับสนุนการจัดกิจกรรมค่านิยมธรรมนั้น วิทยาลัยสามารถกระทำได้หลายทางคือ

4.4.1 อาจารย์ในวิทยาลัยครูควรเขียนตำรา หนังสืออ่านประกอบเพื่อจัดจำหน่ายในงานแสดงนิทรรศการต่าง ๆ ของวิทยาลัย เพื่อหารายได้สมทบทุนในการดำเนินบทบาททางค่านิยมธรรม

4.4.2 วิทยาลัยควรร่วมมือกับสมาคมศิษย์เก่าหรือมูลนิธิต่าง ๆ จัดงานประจำปี โดยเชิญชวนให้ร้านค้า บริษัท เข้ามาร่วมจำหน่ายสินค้าภายในบริเวณงาน

4.4.3 วิทยาลัยควรจัดกิจกรรมทางค่านิยมธรรมเพื่อหารายได้ด้วยการออกบัตรเชิญไปยังองค์กร บริษัท ห้างร้าน ทั้งของเอกชนและของรัฐ ซึ่งกิจกรรมนี้อาจเป็นการจัดงานมหกรรมคนตรี (เปรียบเทียบคนตรีไทยและคนตรีสากล) การแสดงละครต่าง ๆ เป็นต้น

4.5 ค่านบุคลากร บุคลากรเป็นปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินบทบาททางค่านิยมธรรมของวิทยาลัยครูในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือในระดับค่อนข้างมาก เนื่องจากว่าค่านิยมธรรมของวิทยาลัยนั้นดำเนินงานโดยอาจารย์ในวิทยาลัย ซึ่งอาจารย์แต่ละคนก็ต้องทำหน้าที่เกี่ยวกับงานสอน งานบริการ และงานพิเศษอื่น ๆ มากมาย จึงทำให้ไม่มีเวลาพอที่จะอุทิศให้กับงานค่านิยมธรรมมากเท่าที่ควร ดังนั้นเพื่อให้การปฏิบัติงานของค่านิยมธรรมมีความคล่องตัวยิ่งขึ้น สามารถเป็นศูนย์กลางในการประสานงานเผยแพร่และประชาสัมพันธ์งานและกิจกรรมเกี่ยวกับค่านิยมธรรม ผู้วิจัยเห็นควรสนับสนุนให้วิทยาลัยจัดกระทำดังนี้

4.5.1 จัดหาเจ้าหน้าที่ประจำมาปฏิบัติงานในค่านิยมธรรมของวิทยาลัย เพื่อให้การบริการและการดำเนินงานของค่านิยมธรรม เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

4.5.2 ปักอบรมบุคคลที่จะทำงานด้านวัฒนธรรมโดยเฉพาะ และจัดให้ทุนไปทัศนศึกษาของศูนย์วัฒนธรรมในจังหวัดอื่น ๆ เพื่อให้มีประสบการณ์และแนวความคิดกว้างขวางขึ้น สามารถนำความรู้ไปพัฒนาส่งเสริมศูนย์วัฒนธรรมของวิทยาลัยให้เจริญยิ่งขึ้น

4.5.3 ควรจัดชั่วโมงสอนสำหรับอาจารย์ที่ปฏิบัติงานในศูนย์วัฒนธรรมให้น้อยลงเป็นพิเศษ เพื่อจะได้มีเวลาเพียงพอที่จะดำเนินงานด้านวัฒนธรรมได้อย่างบรรลุผล ในการพิจารณาความดีความชอบควรยึดถือเอาผลงานด้านวัฒนธรรมเป็นส่วนหนึ่งด้วย

4.6 ด้านการประสานงาน เนื่องจากมีหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับวัฒนธรรมหลายแห่ง และแยกกันทำในสังกัดต่าง ๆ ทำให้ขาดความเป็นเอกภาพของการทำงานบำรุงสร้างสรรควัฒนธรรมของชาติโดยส่วนรวม วิทยาลัยครูในฐานะเป็นศูนย์วัฒนธรรมของจังหวัด ควรหาแนวทางในการประสานสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่น ๆ ดังนี้

4.6.1 จัดตั้งกรรมการทำหน้าที่ประสานงานโดยเฉพาะขึ้น มีหน้าที่ประสานงานติดต่อกับหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งของเอกชนและของรัฐ เพื่อให้การดำเนินงานทางวัฒนธรรมมีเอกภาพ

4.6.2 จัดให้มีองค์กรกลางทางวัฒนธรรมหรือปรับปรุงองค์กรของรัฐที่มีอยู่แต่ให้มีหน้าที่และอำนาจในการบริหารงานวัฒนธรรมของชาติ โดยให้ประชาชนสถาบันเอกชนมีส่วนร่วมอย่างใกล้ชิด

4.6.3 ส่งเสริมให้สถาบันการศึกษาอื่น ๆ เป็นต้นว่า มหาวิทยาลัย วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา ใ้รวมผลิตบุคลากรทางวัฒนธรรมให้มากขึ้น เช่น การผลิตครูนาฏศิลป์ ดนตรี และช่างศิลป์ โดยการคัดเลือกนักศึกษาเข้าเรียนต่อในสถาบันเฉพาะทางดังกล่าว

4.6.4 วิทยาลัยควรทำหน้าที่เป็นศูนย์ประสานงาน สนับสนุนและอำนวยความสะดวกในค่านิเทศกรรม แนวความคิดเชิงวิชาการ ตลอดจนเป็นแหล่งเผยแพร่ข้อมูลทางวัฒนธรรมท้องถิ่นแก่เยาวชน นิสิตนักศึกษาและยูสนใจอื่น ๆ

จากแนวทางการทำนุบำรุงวัฒนธรรมดังกล่าวมาแล้ว หากวิทยาลัยครูได้พิจารณานำไปปฏิบัติ ก็น่าจะส่งผลในการปฏิบัติภารกิจด้านการทำนุบำรุงวัฒนธรรมของวิทยาลัยได้เป็นอย่างดี

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ผลการวิจัย พบว่ามีประเด็นสำคัญหลายประการดังต่อไปนี้คือ

1. บทบาทการทำนุบำรุงวัฒนธรรมของวิทยาลัยครูในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปรากฏว่าวิทยาลัยครูส่วนใหญ่ปฏิบัติภารกิจด้านการทำนุบำรุงวัฒนธรรมในรูปของการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นต้นว่า นิทรรศการศิลปะ นิทรรศการดนตรีไทย นิทรรศการภาษาและวรรณคดี และนิทรรศการวัฒนธรรมไทย และจากผลการวิจัยพบว่า ในรอบปีการศึกษา 2525 วิทยาลัยครูในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้ง 8 แห่ง ได้ดำเนินกิจกรรมทางด้านวัฒนธรรม อยู่ในระดับค่อนข้างน้อยทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมที่สามารถดำเนินบทบาทได้ในลักษณะการสอน ด้านการจัดประกวดหรือจัดแข่งขัน ด้านการวิจัย ศึกษาและรวบรวม ด้านการประสานงานติดต่อ และด้านทัศนศึกษา เป็นต้น ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับความคิดเห็นของคณะกรรมการวางแผนพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษา (2518 : 156) ที่ว่า สาเหตุที่สถาบันอุดมศึกษายังทำหน้าที่ทางด้านการทำนุบำรุงและส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมน้อยมาก เนื่องจาก ขาดบุคลากร อุปกรณ์ อาคารสถานที่ และการสนับสนุนทางด้านงบประมาณเท่าที่จำเป็นอยู่มากจะกระทำในรูปกิจกรรมเสริมหลักสูตรของนิสิตนักศึกษาของหน่วยวิชาการที่เกี่ยวข้องกับศิลปและ วัฒนธรรมบางด้านเท่านั้น ผู้วิจัยเห็นว่า การที่วิทยาลัยครูจัดกิจกรรมทางด้านวัฒนธรรมในระดับค่อนข้างน้อยนั้น มีสาเหตุเนื่องมาจากวิทยาลัยครูมีสถานภาพเป็นสถาบันระดับอุดมศึกษาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518 สามารถผลิตครูถึงระดับปริญญาตรีได้ ฉะนั้นเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ทำให้บทบาทของวิทยาลัยครูเปลี่ยนไป ผู้บริหารและอาจารย์ในวิทยาลัยครูจึงพยายามที่จะพัฒนางานทางด้านวิชาการและด้านบริหารให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น เพื่อปรับสถานะของตนเองให้เทียบเท่าสถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ นอกจากนี้สาเหตุที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ ภาวะเศรษฐกิจ ซึ่งทำให้เกิดปัญหาการว่างงานของบัณฑิตจากวิทยาลัยครู สถาบันฝึกหัดครูใน

สังกัดกรมการฝึกหัดครูจำเป็นต้องลดปริมาณการผลิตครูให้น้อยลง แล้วหันไปเน้นบทบาท การรับใช้สังคมให้มากขึ้น ดังจะเห็นได้จากการให้สัมภาษณ์ของพระจอม แก้วกำเนิด อธิบดีกรมการฝึกหัดครู (2524 : 20-26) ที่ว่า การที่กรมการฝึกหัดครูต้องแก้ไข พระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พ.ศ. 2518 นั้น มีเหตุผลอยู่หลายประการ แต่เหตุผลที่สำคัญก็คือ การเจริญเติบโตเต็มที่ของสถาบันฝึกหัดครู จึงจำเป็นต้องขยายเพื่อพัฒนา วิทยาลัยครูให้พร้อมที่จะเปิดสอนวิชาชีพแก่ชุมชน นับว่าเป็นการปฏิบัติที่สอดคล้องกับแผน พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ระยะที่ 5 ด้วย ฉะนั้นควยสาเหตุทาง ๆ ดังกล่าว ผู้บริหารและอาจารย์ในวิทยาลัยครูจึงต้องดำเนินบทบาทในด้านการสอน และการบริการ ทางวิชาการแก่ชุมชนมากขึ้น ทำให้ไม่มีเวลาที่จะอุทิศให้กับการดำเนินกิจกรรมทางค่าน วัฒนธรรมมากเท่าที่ควร จึงเป็นการสมควรที่ผู้บริหารของแต่ละวิทยาลัยที่จะกระตุ้นเตือน ให้อาจารย์ได้ปฏิบัติภารกิจในด้านการทำนุบำรุงวัฒนธรรมให้มากยิ่งขึ้น ซึ่งอาจารย์ใน วิทยาลัยครูสามารถมีบทบาทในการทำนุบำรุงวัฒนธรรมได้หลายรูปแบบคือ ประการแรก การให้บริการของศูนย์วัฒนธรรมของวิทยาลัย ด้วยการเปิดโอกาสให้นักศึกษา เยาวชน และประชาชนได้เข้าชม ศึกษา ค้นคว้า เกี่ยวกับวัฒนธรรม สาขาต่าง ๆ ได้ตามวัน เวลาราชการ ประการที่สอง การปรับหลักสูตรการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับ วัฒนธรรมของท้องถิ่น เช่น บังคับให้นักศึกษา เรียนเกี่ยวกับดนตรีของท้องถิ่นในวิชา ดนตรี 101 หรือเรียนการฟ้อนรำพื้นเมืองในวิชานาฏศิลป์ 101 เป็นต้น และประการ ที่สาม ได้แก่ การให้บริการทางวิชาการแก่ชุมชน ซึ่งวิชาการความรู้อาจกล่าวอาจนั้น เกี่ยวกับวัฒนธรรม อาทิเช่น การสอนหรืออบรมเกี่ยวกับการทอผ้าพื้นเมือง การทำอาหาร และการประดิษฐ์จักสาน ฯลฯ ซึ่งนับว่าเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนมีอาชีพ และยัง เป็นการช่วยทำนุบำรุงรักษาวัฒนธรรมของท้องถิ่นอีกด้วย

สำหรับกิจกรรมทางค่านวัฒนธรรมที่วิทยาลัยครูในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้จัดให้กับเยาวชน นักศึกษา และประชาชน แล้วได้รับความสนใจและความสำเร็จมาก ที่สุดคือ การจัดงานประเพณีต่าง ๆ ของท้องถิ่น อาทิ ประเพณีสงกรานต์ ประเพณี แห่เทียนพรรษา และประเพณีลอยกระทง รองลงมาได้แก่ การจัดประกวดมารยาท นักศึกษา และการจัดนิทรรศการเกี่ยวกับวัฒนธรรม ตามลำดับ จากผลการวิจัย

แสดงให้เห็นว่า เยาวชน นักศึกษา และประชาชน สำนึกในคุณค่าของวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติเป็นอย่างดี จึงเป็นการสมควรที่ผู้บริหารและอาจารย์ในวิทยาลัยครูสนับสนุนให้นักศึกษาและประชาชนได้มีส่วนร่วมในการวางโครงการและดำเนินการเกี่ยวกับกิจกรรมทางค่านิยมวัฒนธรรมให้มากยิ่งขึ้น ซึ่งนับว่าเป็นการปลูกฝังค่านิยมที่ดีงามให้เขาเหล่านั้นได้ตระหนักถึงความสำคัญของขนบธรรมเนียม ประเพณีไทยเกิดความภาคภูมิใจที่จะประพฤติปฏิบัติ อันจะนำมาซึ่งความเจริญและมั่นคงของประเทศชาติ

2. ลักษณะงานและวิธีดำเนินการของการจัดกิจกรรมทางค่านิยมวัฒนธรรม

ลักษณะของกิจกรรมทางค่านิยมวัฒนธรรม ที่วิทยาลัยครูในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้จัดให้มีขึ้นในรอบปีการศึกษา 2525 และมีความสำคัญมากเป็น 5 อันดับแรก คือ จัดนิทรรศการ จัดการแสดงและสาธิต จัดงานประเพณี จัดพิพิธภัณฑ์หรือหอวัฒนธรรม และจัดประชุมและสัมมนาตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารและอาจารย์ให้ความสำคัญ ความสนใจที่จะปฏิบัติงานเกี่ยวกับบทบาทด้านการทำนุบำรุงวัฒนธรรมเป็นอย่างดี โดยถือเป็นหน้าที่หนึ่งที่จะต้องปฏิบัติในฐานะเป็นอาจารย์ในวิทยาลัยครู ทั้งยังเป็นการสนองนโยบายของกรมการฝึกหัดครูที่ได้กำหนดไว้ในแผนงานค่านิยมวัฒนธรรม ที่ว่า "จัดตั้งศูนย์วัฒนธรรมขึ้นในวิทยาลัยครู กำหนดที่ตั้ง เสริมประสานงานวัฒนธรรม มุ่งเน้นการศึกษาค้นคว้า วิจัย วัฒนธรรม สาขาท่าง ๆ ในชุมชน และจัดตั้งหอวัฒนธรรมท้องถิ่น" (กรมการฝึกหัดครู 2524 : 13) ซึ่งผลการวิจัยนี้ตรงกับผลการวิจัยของ ยุพิน ศิริพละ ที่ว่าประชากรส่วนใหญ่ในการวิจัยปฏิบัติมากเฉพาะ เรื่องการร่วมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติ ส่วนเรื่องอื่น ๆ ประชากรในการวิจัยปฏิบัติน้อย (ยุพิน ศิริพละ 2521 : 163) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการวิจัยของ ประไพพรรณ โปธิ์กระจำจ (2521 : 68) ที่ว่าอาจารย์ส่วนใหญ่ของวิทยาลัยเอกชนทั้ง 10 แห่ง ให้ความสำคัญต่อบทบาทในด้านการถ่ายทอดวิชาศิลปวัฒนธรรมอยู่ในระดับสูง และจากผลการวิจัยครั้งนี้ปรากฏว่า ลักษณะงานของกิจกรรมทางค่านิยมวัฒนธรรมที่วิทยาลัยครูในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้จัดกระทำต่ออาจารย์ส่วนใหญ่เห็นว่ามีค่านิยมที่สำคัญที่สุด ได้แก่ จัดตั้งชมรมและกลุ่มผู้สนใจ และจัดทำทะเบียนและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมพื้นบ้าน การฟื้นฟู

แบบสอบถามส่วนใหญ่มีความเห็นตรงกันเช่นนี้ เป็นเพราะว่า ลักษณะของกิจกรรมทั้ง 2 ประเภท ดังกล่าว เป็นกิจกรรมที่ของอาศัยบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญในเฉพาะเรื่องมากกว่าที่จะให้อาจารย์วิทยาลัยครูต้องไปทำหน้าที่เหล่านั้นทั้งที่งานสอน และงานในบทบาทอื่นมากพออยู่แล้ว

เกี่ยวกับวิธีดำเนินการของการจัดกิจกรรมค่านิยมธรรมนั้น ปรากฏว่า วิธีดำเนินการที่ใคร่กระทำเป็นผลสำเร็จมากที่สุดเป็นอันดับแรก คือ การร่วมมือกับสถาบัน เอกชน องค์กร และหน่วยงานอื่น ๆ ของรัฐ รองลงมาได้แก่ การดำเนินงานเป็นเอกเทศและการสนับสนุนให้หน่วยงานอื่นจัดทำตามลำดับ ดังนั้นแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า แม้ววิทยาลัยครูจะประกอบด้วยบุคลากรที่มีคุณวุฒิ มีความรู้ในวิทยาการสาขาต่าง ๆ ก็ตาม ก็ไม่สามารถที่จะดำเนินงานทางค่านิยมธรรมเป็นเอกเทศได้ จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือของหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งของรัฐและเอกชน จึงจะทำให้งานนั้นบรรลุผล การที่วิทยาลัยครูไม่สามารถดำเนินการตามนั้นได้ตามลำดับนั้น เนื่องจากจากอาจารย์ในวิทยาลัยครูต้องปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ มากมายหลายด้านตามที่ได้กำหนดไว้ในมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พ.ศ. 2518 ว่า "ให้วิทยาลัยครูเป็นสถาบันการศึกษา และวิจัย มีวัตถุประสงค์ให้การศึกษาระดับมัธยมศึกษาและผลิตครูถึงระดับปริญญาตรี ทำการวิจัยส่งเสริมวิชาชีพและวิทยฐานะของครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ผู้บริหารการศึกษา ทำนุบำรุงวัฒนธรรม และให้บริการทางวิชาการแก่สังคม"(กรมการฝึกหัดครู 2524 : 62) ดังนั้นการที่จะคล่องปฏิบัติหน้าที่หลายประการดังกล่าวทำให้อาจารย์ในวิทยาลัยครูไม่มีเวลาเต็มที่จะดำเนินงานทางค่านิยมธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาจารย์ส่วนใหญ่มองเห็นว่า ภารกิจทางด้านการสอนหรือการผลิตครูนั้นมีความสำคัญมากเป็นอันดับแรก ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ วิศนี ศิริตระกูล (2521 : 152) ที่พบว่า ผู้บริหารและอาจารย์ในวิทยาลัยครูในภาคกลาง ให้ความสำคัญของบทบาทการสอนเป็นอันดับหนึ่ง และมีการปฏิบัติมากเป็นอันดับหนึ่งเช่นกัน

ฉะนั้นจึงเป็นการสมควรที่อาจารย์ในวิทยาลัยครูได้เข้าใจบทบาทของตนเองให้ถูกต้อง เพราะวิทยาลัยครูมิใช่มีหน้าที่เพียงแต่ผลิตครูเท่านั้น หน้าที่สำคัญ

อีกประการหนึ่ง ก็คือ การทำนุบำรุงวัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ เดียว ประสิทธิ์ (2523 : 58) ที่ว่า ตั้งแต่ พ.ศ.2519 วิทยาลัยครูทั่วประเทศรับเป็น หน่วยประจำที่ศูนย์ชุมนุมส่งเสริมวัฒนธรรมไทย มีหน้าที่ทำนุบำรุงวัฒนธรรมไทย ทุก ๆ ด้าน ดังนั้นจึงเป็นโอกาสที่วิทยาลัยครู จะได้แสดงบทบาทด้านนี้ให้เต็มที่ เพราะวิทยาลัยครูเป็นสถาบันอุดมศึกษาประเภทเดียวเท่านั้นที่ตั้งอยู่ใจกลางของ ท้องถิ่นจริง ๆ ซึ่งน่าจะแสดงบทบาทด้านการทำนุบำรุงวัฒนธรรมได้เหมาะสมกว่า มหาวิทยาลัย ทั้งนี้เนื่องจากวิทยาลัยครูทั้ง 36 แห่ง กระจายอยู่ในตัวเมืองและใน ภูมิภาคทั่วไปของประเทศ สำหรับมหาวิทยาลัยนั้นส่วนมากตั้งอยู่ในตัวเมืองของจังหวัด ใหญ่ ๆ และมีจำนวนน้อยกว่าวิทยาลัยครูมาก โอกาสที่จะได้สัมผัสเกี่ยวข้องกับชุมชน ในท้องถิ่นก็น้อย จึงทำให้มหาวิทยาลัยมีความห่างไกลจากชุมชน นอกจากนี้วิทยาลัยครู ยังเป็นสถาบันผลิตครูโดยตรง สังคมไทยตั้งแต่โบราณกาลจนกระทั่งปัจจุบันยังนับถือครู ว่าเป็นปูชนียบุคคล ครอบงำฐานะของครูให้อยู่ในฐานะอันสูงส่งของสังคม ถึงแม้ว่า วัฒนธรรมตะวันตกทำให้ครูปัจจุบันไม่อาจยอมรับเป็นปูชนียบุคคลได้อีกต่อไป แต่ครูก็ ยังทำหน้าที่สอนความเป็นคน สอนความเป็นอยู่ ประสพการณ์ ค่านิยม และคุณงาม ความดีให้แก่ผู้เรียน นับว่ามีลักษณะที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมไทยและระบอบการปกครอง แบบประชาธิปไตย ดังนั้นอาจารย์ในวิทยาลัยครู ผู้ซึ่งเป็นครูของครูก็ควรได้รับการ ยกย่องนับถือจากชุมชนว่าเป็นบุคคลที่ควรแก่การนับถือเช่นกัน ควญ เหตุผลดังกล่าว การที่วิทยาลัยจะดำเนินการใด ๆ ก็ย่อมได้รับความสนใจความเอาใจใส่จากชุมชน อย่างแน่นอน ในทางตรงข้ามมหาวิทยาลัย มีใช้สถาบันผลิตครูโดยเฉพาะ แต่เป็น สถาบันที่ผลิตบัณฑิตในสาขาต่าง ๆ มากมายและมหาวิทยาลัยยังได้ชื่อว่า เป็นที่รวม ของสรรพวิชาการต่าง ๆ ซึ่งจำเป็นต้องเน้นภารกิจด้านการสอน การวิจัย และการ บริการทางวิชาการแก่สังคมเป็นหลักทำให้ไม่มีเวลาที่จะอุทิศให้กับงานทางกานวัฒนธรรม มากนัก ซึ่งตรงกับความคิดเห็นของ ภิญโญ สาร (เคลิมิเฮอร์ 10 กรกฎาคม 2523) ที่ว่า

ส่วนหน่วยงานมหาวิทยาลัยซึ่งรับผิดชอบการอุดมศึกษานั้นปัจจุบันนี้ให้ความสนใจในด้านการศึกษามากที่สุด และสนใจด้านการศึกษาและการวัฒนธรรมน้อยเกินไป อาจารย์มหาวิทยาลัยและวิทยาลัยต่าง ๆ ในสังกัด ยังไม่ค่อยจะรุกรวยเข้าไปว่าตนเองคือ "ครู" เหมือนกัน และมีหน้าที่หลัก ปลูกฝังและถ่ายทอดวัฒนธรรมเช่นเดียวกัน จึงไม่สนใจงานด้านการศึกษาและวัฒนธรรม

ดังนั้น เพื่อให้อาจารย์ในวิทยาลัยครูเข้าใจในบทบาทของตนเองได้ดียิ่งขึ้นและมุ่งปฏิบัติตามภารกิจของวิทยาลัยอย่างครบถ้วน จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารควรจะได้จัดให้มีการประชุมสัมมนาอาจารย์ในวิทยาลัย และจัดปฐมนิเทศอาจารย์ใหม่ให้เข้าใจถึงบทบาทและหน้าที่ของวิทยาลัยครูอย่างแท้จริง

3. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ในการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมนั้น วิทยาลัยครูในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ใกล้เคียงกับปัญหาและอุปสรรคในเรื่องบุคลากรในระดับค่อนข้างมาก อาทิเช่น บุคลากรมีเวลาไม่เพียงพอที่จะอุทิศให้กับการปฏิบัติงานด้านวัฒนธรรม การขาดบุคลากรที่จะดำเนินงานด้านวัฒนธรรมโดยเฉพาะบุคลากรได้รับค่าตอบแทนหรือไม่ได้เลย และบุคลากรขาดความเข้าใจและความศรัทธาในงานด้านวัฒนธรรม เป็นต้น นับว่าเป็นปัญหาที่สำคัญอย่างยิ่งเพราะบุคลากร เป็นหัวใจของการดำเนินงาน วิทยาลัยควรใช้วิธีการสรรหาบุคลากรที่มาทำงานในตำแหน่งต่าง ๆ ทางด้านวัฒนธรรมให้เหมาะสม โดยคัดเลือกบุคคลที่มีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ มีความศรัทธาต่องาน และมีความรับผิดชอบสูง ในขณะเดียวกัน สวัสดิการของบุคคลเหล่านั้นต้องดีด้วย กล่าวคือ ควรถือเอาผลงานทางด้านวัฒนธรรมเป็นงานส่วนหนึ่งที่จะไปพิจารณาความดีความชอบ เช่นเดียวกับงานสอนและงานอื่น ๆ และควรลดชั่วโมงสอนให้แก่อาจารย์ที่ปฏิบัติงานด้านวัฒนธรรมให้น้อยลงเพื่อจะได้มีเวลาดูแลให้กับงานอย่างเต็มที่ เพราะการมีงานในความรับผิดชอบมากเกินไปนั้น ย่อมทำให้ประสิทธิภาพของงานไม่ดีเท่าที่ควร

และจากผลการวิจัย ยังพบว่า ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ ปัญหาด้านงบประมาณ เนื่องจากได้รับงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการ

วัฒนธรรมแห่งชาติและจากกรมการฝึกหัดครูน้อยมากไม่เพียงพอกับกิจกรรมที่สมควรจัด และงบประมาณที่ใ้ล้ก็มาถึงล่าช้ามาก ทำให้การดำเนินงานไม่คล่องตัว เพราะในการดำเนินกิจกรรมแต่ละครั้งต้องใช้เวลาดำเนินการและใช้งบประมาณมาก จึงเป็นการสมควรอย่างยิ่งที่ผู้บริหารระดับสูงโดยเฉพาะกรมการฝึกหัดครู ที่จะจัดสรรงบประมาณในการดำเนินกิจกรรมทางศึกษาศาสตร์ให้ได้อย่างพอเพียง ทั้งนี้เพื่อให้ได้ผลงานที่มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม

จากการวิจัยเรื่อง บทบาทของวิทยาลัยครูในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่มีต่อการทำนุบำรุงวัฒนธรรมของชาติ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. วิทยาลัยครูในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ควรจะเฝ้าทำการพิจารณาบทบาทบทบาทในด้านต่าง ๆ ของตนเองว่า ในแต่ละรอบปีการศึกษาที่ผ่านมาได้ปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ของวิทยาลัยและตามจุดมุ่งหมายของการฝึกหัดครูไว้ครบถ้วนหรือไม่ เพียงไร ซึ่งอาจจัดกระทำได้โดย การจัดประชุมสัมมนาเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของอาจารย์ในวิทยาลัยครู เพื่อให้คณาจารย์ได้เข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตนเอง ซึ่งผลของการสัมมนานี้จะส่งผลให้การบริหารงานของวิทยาลัยครูในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ
2. การพิจารณาคัดเลือกบุคลากรเข้าปฏิบัติงานด้านวัฒนธรรมหรือการคัดเลือกคณะกรรมการประจำศูนย์วัฒนธรรมของวิทยาลัย ควรเป็นไปด้วยความยุติธรรม โดยคำนึงถึงความรู้ ความสามารถ ความถี่ที่ขาดงาน และผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับวิทยาลัยโดยรวมเป็นประการสำคัญ
3. ควรจัดชั่วโมงสอนสำหรับอาจารย์ที่ปฏิบัติงานในศูนย์วัฒนธรรมให้น้อยลงเป็นพิเศษเพื่อจะได้มีเวลามากพอที่จะดำเนินงานด้านวัฒนธรรมได้อย่างบรรลุผลและผลงานทางวัฒนธรรมควรถือเป็นงานส่วนหนึ่งในการพิจารณาความดีความชอบ เช่นเดียวกับงานทางด้านการศึกษาสอนและงานอื่น ๆ

4. วิทยาลัยควรให้ความสำคัญแก่งานทุกด้านในอัตราส่วนที่สมควรมุ่งในการจัดสรรงบประมาณควรระมัดระวังเสมอว่า งานทุกด้านแม้ว่าจะไม่ใช่งานวิชาการโดยตรงเป็นต้นว่า การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ส่วนนี้จะช่วยเสริมงานวิชาการให้ดีขึ้น ดังนั้นควรจะได้จัดงบประมาณให้เหมาะสมกับโครงการ

5. วิทยาลัยควรให้ความช่วยเหลือในเรื่องการประสานงานกับหน่วยราชการต่าง ๆ ทั้งของรัฐและเอกชน เพื่อให้การดำเนินงานทางด้านวัฒนธรรมเป็นไปอย่างสะดวกและรวดเร็ว ทั้งยังเป็นการให้ขวัญและกำลังใจแก่อาจารย์ที่ปฏิบัติงานทางด้านวัฒนธรรมด้วย

6. กรมการฝึกหัดครูและสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติควรให้ทุนสนับสนุนให้บุคลากรในวิทยาลัยได้มีการศึกษาค้นคว้าและวิจัยงานที่เกี่ยวกับวัฒนธรรม ซึ่งนับว่าเป็นการขจัดปัญหาและอุปสรรคด้านวิชาการ นอกจากนี้ควรสนับสนุนให้วิทยาลัยจัดทำหนังสืออานุกรณประกอบที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมของท้องถิ่นสำหรับเยาวชนและนักศึกษา อันเป็นการฟื้นฟูเผยแพร่ความรู้ทางด้านวัฒนธรรม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาความคิดเห็นของประชาชน ข้าราชการ องค์กรและหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งของเอกชนและของรัฐ เกี่ยวกับบทบาทของวิทยาลัยครูในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีต่อการทำนุบำรุงวัฒนธรรมของชาติแล้วเปรียบเทียบกับความคิดเห็นของกลุ่มบุคคลดังกล่าวข้างตน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย